

Ważne zmiany w świadczeniach opiekuńczych

Miejski Ośrodek Polityki Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu informuje, że ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1429) zmieni od 1 stycznia 2024 r. dotychczasowy system świadczeń dla osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów.

- do systemu prawnego wprowadzone zostanie nowe świadczenie wspierające kierowane bezpośrednio do osób z niepełnosprawnością w wieku od ukończenia 18. roku życia;
- nastąpi zmiana w warunkach przyznawania funkcjonującego obecnie świadczenia pielęgnacyjnego;
- zlikwidowany zostanie specjalny zasiłek opiekuńczy.

Świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach

1. Świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach będzie przysługiwać **wyłącznie osobom sprawującym opiekę nad osobą z niepełnosprawnością w wieku do ukończenia 18. roku życia.**
2. Odmienne od aktualnie obowiązujących zasad opiekun osoby z niepełnosprawnością aby otrzymać świadczenie pielęgnacyjne nie będzie musiał rezygnować z aktywności zawodowej, dotyczy to również zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym.
3. Na przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie będzie miało wpływu posiadanie przez opiekuna prawa do własnej emerytury, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, lub świadczenia pieniężnego przyznanego na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia.
4. Uchylony został przepis, który wskazywał kolejność osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego oraz przepis warunkujący przyznanie świadczenia od daty powstania niepełnosprawności.
5. Istotną zmianą jest umożliwienie pobierania świadczenia pielęgnacyjnego w zwielokrotnionej kwocie w zależności od liczby osób, nad którymi sprawowana jest opieka. W przypadku, gdy opiekun będzie sprawował opiekę nad więcej niż jedną osobą z niepełnosprawnością w wieku do ukończenia 18. roku życia, kwota świadczenia pielęgnacyjnego zostanie podwyższona o 100% na drugą i każdą kolejną osobę. Zasada ta nie dotyczy jednak wniosków złożonych przez dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.
6. Od 1 stycznia 2024 r., w przypadku zgonu osoby wymagającej opieki, osoba sprawująca opiekę zachowa prawo do świadczenia pielęgnacyjnego do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił zgon osoby wymagającej opieki. **Analogiczna reguła od 1 stycznia 2024 r. dotyczyć będzie również osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów dotychczasowych oraz osób pobierających zasiłek dla opiekuna (dotyczyć będzie jednak tylko przypadków gdy śmierć osoby wymagającej opieki nastąpiła po 31 grudnia 2023 r.).**
7. Po ukończeniu 18. roku życia osoba z niepełnosprawnością lub jej przedstawiciel będzie mógł ubiegać się o **świadczenie wspierające.**

Świadczenie pielęgnacyjne według starych zasad, a świadczenie pielęgnacyjne według nowych zasad

	Świadczenie pielęgnacyjne – obecnie	Świadczenie pielęgnacyjne od 1 stycznia 2024 r.
Osoby uprawnione	- matka albo ojciec; - opiekun faktyczny dziecka; - osoba będąca rodziną zastępczą spokrewnioną; - inne osoby, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności.	- matka albo ojciec; - inne osoby, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonek; - opiekun faktyczny dziecka; - rodzina zastępcza, osoba prowadząca rodzinny dom dziecka, dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektor regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektor interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.
Termin	- na czas ważności orzeczenia osoby z niepełnosprawnością.	- do ukończenia przez osobę z niepełnosprawnością 18. roku życia.
Warunki	- sprawowanie opieki i rezygnacja lub niepodejmowanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.	- sprawowanie opieki.
Kwota świadczenia	- jedno świadczenie, co rocznie waloryzowane w miesiącu styczniu (obecnie – 2458 zł).	- wysokość świadczenia pielęgnacyjnego zostanie podwyższona o 100% na drugą i każdą kolejną osobę, nad którą sprawowana jest opieka (nie dotyczy dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego).
Kiedy świadczenie nie przysługuje	osoba wymagająca opieki: – została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu; – pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności; na osobę wymagającą opieki: - inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury; - ustalono prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego (tzw.	osoba wymagająca opieki: – została umieszczona lub przebywa w domu pomocy społecznej, zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o której mowa w przepisach o pomocy społecznej, zakładzie karnym, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym albo schronisku dla nieletnich; – jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej; na osobę wymagającą opieki:

	wychowawczego), specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna; – inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej; osoba sprawująca opiekę: - ma ustalone prawo do emerytury, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, świadczenia pieniężnego przyznanego na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia; - ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna.	– inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej; – jest ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub do zasiłku dla opiekuna; osoba sprawująca opiekę: - ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna;
Wygaśnięcie prawa	- z chwilą śmierci osoby wymagającej opieki.	- do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił zgon osoby wymagającej opieki (ta zamiana dotyczy także osób, które zdecydują się pobierać świadczenie na dotychczasowych zasadach).

8. **Uwaga:** Opisane wyżej nowe warunki przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego, które obowiązywać będą od 1 stycznia 2024 r., nie dotyczą osób, które na zasadzie zachowania praw nabytych, będą pobierać to świadczenie na podstawie przepisów dotychczasowych.
9. Osoba pobierająca świadczenie pielęgnacyjne w związku z opieką nad dzieckiem w wieku do ukończenia 18. roku życia, która będzie chciała po 31 grudnia 2023 r. otrzymać świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach (czyli z możliwością podejmowania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej bez ograniczeń) musi po tej dacie zrezygnować z pobierania świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie starych przepisów i **złożyć wniosek o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie nowych przepisów.**

Przepisy przejściowe

1. Osoby, które do 31 grudnia 2023 r. nabyły bądź nabędą na podstawie dotychczasowych przepisów prawo do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego będą mogły w dalszym ciągu pobierać wymienione świadczenia na dotychczasowych zasadach.
2. Osoby, którym przed 1 stycznia 2024 r., albo po tej dacie, ale na zasadach obowiązujących do dnia 31 grudnia 2023 r., przyznane zostanie co najmniej do dnia 31 grudnia 2023 r. prawo do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego, zachowują na zasadach obowiązujących do dnia 31 grudnia 2023 r., prawo do tych świadczeń nie dłużej jednak niż do końca okresu, na który prawo zostało przyznane.
3. Opiekunowie, zachowują prawo do ww. świadczeń na zasadach obowiązujących do dnia 31 grudnia 2023 r., także w sytuacji gdy osobie, nad którą sprawowana jest opieka zostało wydane nowe orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niepełnosprawności **pod warunkiem, że:**
 - wniosek o nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności zostanie złożony w terminie **3 miesięcy** od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin ważności dotychczasowego orzeczenia **oraz** wniosek o ustalenie prawa odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego zostanie złożony w terminie **3 miesięcy**, licząc od wydania nowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności.
 - w przypadku specjalnego zasiłku opiekuńczego, który jest przyznawany na okres zasiłkowy dodatkowym warunkiem kontynuacji wypłaty na dotychczasowych zasadach **jest złożenie wniosku o to świadczenie na kolejny okres zasiłkowy w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym zakończył się dotychczasowy okres zasiłkowy.**
4. **Uwaga: Świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy przyznane na zasadach dotychczasowych oraz zasiłek dla opiekuna, nie przysługują jeżeli osoba wymagająca opieki będzie miała przyznane prawo do świadczenia wspierającego.**
5. W sytuacji, gdy osoba wymagająca opiekiłoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego (dotyczy to przypadków, gdzie toczy się postępowanie o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna na dotychczasowych zasadach bądź świadczenia te zostały już przyznane) konieczne będzie wówczas:
 - zawieszenie postępowania o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna do czasu rozstrzygnięcia przez ZUS sprawy o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego.
 - zawieszenie wypłaty przyznanego już świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna. W przypadku gdy Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówi przyznania świadczenia wspierającego lub pozostawi wniosek bez rozpatrzenia – świadczenie pielęgnacyjne albo specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna, wypłaca się od miesiąca, w którym wstrzymano ich wypłatę oczywiście, jeżeli opiekun nadal spełnia warunki określone w dotychczasowych przepisach.
6. Świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna, **wypłacony opiekunowi za okres, za który osoba wymagająca opieki otrzymała świadczenie wspierające, będzie świadczeniem nienależnie pobranym.** Do jego zwrotu wraz z odsetkami będzie zobowiązany opiekun.
7. Osoba z niepełnosprawnością, składając w ZUS wniosek o świadczenie wspierające będzie mogła zdecydować od jakiego miesiąca chce mieć przyznane świadczenie wspierające, dzięki czemu może nie dopuścić do sytuacji otrzymania świadczenia wspierającego za ten sam okres, za który jej opiekun otrzymał w gminie świadczenie opiekuńcze i tym samym uniknąć sytuacji powstania nienależnych świadczeń po stronie jej opiekuna.
8. Z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych regulujące zasady przyznawania specjalnego zasiłku opiekuńczego zostają uchylone. Oznacza to, że od **1 stycznia 2024 r.** ten zasiłek nie będzie już przyznawany dla opiekunów, którzy po raz pierwszy chcieliby ubiegać się o to świadczenie

opiekuńcze. Jedynie opiekunowie osób z niepełnosprawnościami, którzy na dzień 31 grudnia 2023 r., są uprawnieni do pobierania specjalnego zasiłku opiekuńczego albo zasiłku dla opiekuna, o ile są nadal zainteresowani, mogą nadal pobierać te świadczenia opiekuńcze na dotychczasowych zasadach.

9. **Uwaga:** kontynuowanie po 31 grudnia 2023 r. wypłaty świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego albo zasiłku dla opiekuna nie wymaga składania żadnego dodatkowego oświadczenia. Należy jednak pamiętać, że w przypadku, gdy zakończy się termin określony w decyzji, warunkiem kontynuowania tych świadczeń jest złożenie wniosku o wydanie nowego orzeczenia o niepełnosprawności i złożenie wniosku o świadczenie w ściśle określonym terminie.

Świadczenie wspierające

1. Od **1 stycznia 2024 r.** wprowadza się nowy rodzaj świadczenia, tj. świadczenie wspierające, które będzie skierowane bezpośrednio do osób z niepełnosprawnościami, w wieku **od ukończenia 18. roku życia**.
2. Warunkiem uzyskania świadczenia wspierającego jest uzyskanie decyzji o ustaleniu poziomu potrzeby wsparcia – na poziomie od 70 pkt do 100 pkt. Decyzje o ustaleniu poziomu wsparcia będą wydawane przez wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, natomiast przyznanie i wypłata świadczenia będzie zadaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.
3. Wprowadzono trzy terminy, od kiedy będzie dostępne świadczenie wspierające:
 - **od 1 stycznia 2024 r.** – świadczenie będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia **od 87 do 100 pkt**,
 - **od 1 stycznia 2025 r.** – świadczenie będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia **od 78 do 86 pkt**,
 - **od 1 stycznia 2026 r.** – świadczenie będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia **od 70 do 77 pkt**.
4. **Uwaga:** Podany wyżej harmonogram dostępności świadczenia nie będzie dotyczyć osób wymagających opieki, na które przyznano na podstawie przepisów dotychczasowych prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, albo zasiłku dla opiekuna, a także osób, na które od 1 stycznia 2024 r. przyznano prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na nowych zasadach. Ta grupa osób będzie mogła otrzymać świadczenie wspierające od dnia 1 stycznia 2024 r., także w przypadku, gdy w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, potrzebę tę określono na poziomie od 70 – 89 pkt.
5. Wysokość świadczenia wspierającego będzie uzależniona od poziomu potrzeby wsparcia (od ilości otrzymanych punktów). Dla osób z najniższym poziomem wsparcia będzie ono wynosiło 40% kwoty renty socjalnej, zaś dla osób z najwyższym poziomem wsparcia kwota świadczenia będzie stanowiła 220% kwoty renty socjalnej. Ze świadczenia wspierającego nie będzie potrąceń podatku dochodowego, ani składki na ubezpieczenie zdrowotne.
6. Co do zasady świadczenie wspierające będzie przyznawane nie wcześniej niż od dnia ustalenia przez wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności dla danej osoby poziomu potrzeby wsparcia – w przypadku wniosków o wydanie decyzji w tej sprawie złożonych w roku 2024, wojewódzkie zespoły orzekające będą ustalać poziom potrzeby wsparcia od dnia złożenia wniosku.
7. Informacje na temat zmian w dotychczasowym systemie świadczeń opiekuńczych dostępne:
 - ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. z 2023 poz. 1429) (<https://isap.sejm.gov.pl/>)
 - świadczenie wspierające oraz zmiany w świadczeniu pielęgnacyjnym – pytania i odpowiedzi - (<https://www.gov.pl/web/rodzina/swiadczenie-wspierajace---pytania-i-odpowiedzi>)
 - w razie wątpliwości co do nowych zasad dotyczących świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna, w celu uzyskania informacji można kontaktować się z Działem Świadczeń Rodzinnych w Miejskim Ośrodku Polityki Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu, tel. 56 6835410 do 13 wew.45.